

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNE YAPILMIŞ BAZI BAŞVURULARIN TAZMİNAT ÖDENMEK SURETİYLE ÇÖZÜMÜNE DAİR KANUN YAYIMLANDI

ÖZET : 23 Eylül 2012 tarihi itibarıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde kaydedilmiş başvurularla ilgili olarak 21 Şubat 2013 tarihinden itibaren altı ay içerisinde başvuruda bulunulması ve Adalet Bakanı tarafından atanacak dört kişi ile Maliye Bakanı tarafından Maliye Bakanlığı personeli arasından atanacak bir kişiden oluşan toplam beş kişilik bir Komisyonun tazminat ödenmesine karar vermesi durumunda, bu tazminat kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde ilgili Bakanlık tarafından ödenecektir. Vergi konusunda Avrupa İnsan Hakları kaydedilmiş başvurular da, bu Yasa kapsamında değerlendirilmelidir. Ödemeye ilişkin düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden, yapılacak işlemler harçlardan müstesnadır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS), Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerin yasal yetkisi altında bulunanların belirli insan hakları ve temel özgürlüklerini güvence altına alan uluslararası bir antlaşmadır.

Antlaşma 4 Kasım 1950 yılında Roma'da imzalanmış ve 1953 yılında yürürlüğe girmiştir. Sözleşme ile güvence altına alınan hakların uygulanmasını denetleyecek iki ayrı bağımsız organ kurulmuştur. Bunlar Avrupa İnsan Hakları Komisyonu (1954) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (1959)'dir. Daha sonra 1959 Viyana Zirvesi'nde iki aşamalı eski sistemin yerine yeni bir Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kurulması kararlaştırılmıştır. Yeni Mahkeme, Avrupa Konseyi'nin bir organı olarak, 1 Kasım 1998'de Strasbourg'da kurulmuştur.

Türkiye 18 Mayıs 1954'te sözleşmeyi onaylamış daha sonra 21 Nisan 1987'de İnsan Hakları Komisyonu'na "bireysel başvuru hakkı", 27 Eylül 1989'da ise Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin "zorunlu yargı yetkisi" tanınmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin "İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerinin Korunmasına İlişkin Sözleşmeye Ek Protokol" unun 1 'inci maddesinde, mülkiyet hakkıyla ilgili olarak vergiye ilişkin kurallar da yer almaktadır. Bu nedenle, tarh edilen vergiler ve kesilen vergi cezaları ile insan hakları ihlal edildiği iddiasında bulunan vergi yükümlülerinin, iç hukuk yolları tükendikten sonra - Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmaları mümkün bulunmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları, nihai kararlar olup, ilgili devlet için bağlayıcıdır. Mahkeme, ilgili devleti, davacıya tazminat ödemekle ve mahkeme tarafından tespit edilen ihlaller ve benzerlerini bir daha işlememekle yükümlü kılmaktadır.

Bu kapsamda, 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Kanununun Yargılamanın Yenilenmesi başlığını taşıyan 53'üncü maddesinin **(15/7/2003-4928/6 md. İle değişik) (1) bendinde** "Hükmün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması" halinde Danıştay ile bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinden verilen kararlar hakkında, aşağıda yazılı sebepler dolayısıyla yargılamanın yenilenmesi istenebileceği düzenlemesi yer almıştır.

Son yıllarda Türkiye'de "çeşitli sebeplerle yargılama süreleri bazen uzayabilmekte ve makul sürelerin dışına taşabilmektedir. ... Yargı sistemimize ilişkin bu sorundan dolayı, tarafı oldukları davalar makul sürede tamamlanmayan kişiler Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) başvurarak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) adil yargılanmaya ilişkin 6 ncı maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler. Bu başvurulardan dolayı AİHM tarafından ülkemiz aleyhine verilmiş bulunan çok sayıda ihlal kararı bulunmaktadır¹."

Bu nedenle 19 Ocak 2013 tarihli ve 28533 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6384 sayılı AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNE YAPILMIŞ BAZI

¹ TBMM, Yargılama Sürelerinin Uzunluğu ile Mahkeme Kararlarının Geç veya Kısmen İcra Edilmesi ya da İcra Edilmemesi Nedeniyle Tazminat Ödenmesine Dair Kanun Tasarısı ile Adalet Komisyonu Raporu (1/625), www.tbmm.gov.tr

BAŞVURULARIN TAZMİNAT ÖDENMEK SURETİYLE ÇÖZÜMÜNE DAİR KANUN'da, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış bazı başvuruların tazminat ödenmek suretiyle çözümüne dair esas ve usuller belirlenmiştir. Kanun;

- a) Ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile özel hukuk ve **idare hukuku** kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı,
- b) Mahkeme kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği,

iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış başvuruları kapsamaktadır. Kanun, 23/9/2012 tarihi itibarıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde kaydedilmiş başvurular hakkında uygulanacaktır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokoller kapsamında korunan haklara ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşik içtihatları doğrultusunda Türkiye aleyhine verilen ihlal kararlarının yoğunluğu dikkate alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığınca teklif edilecek diğer ihlal alanları bakımından da Bakanlar Kurulu kararıyla bu Kanun hükümleri uygulanabilecektir.

Bu Kanun kapsamında yapılacak müracaatlar hakkında karar vermek üzere Bakanlığın merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında çalışan hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından atanacak dört kişi ile Maliye Bakanı tarafından Maliye Bakanlığı personeli arasından atanacak bir kişiden oluşan toplam beş kişilik bir Komisyon kurulacaktır. Komisyon Başkanı bu üyeler arasından Adalet Bakanı tarafından seçilecektir.

Komisyonca müracaat, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru tarihini ve numarasını gösteren resmi kayıt kabul mektubu, başvuru formu ve diğer ilgili bilgi ve belgelerle birlikte, müracaat edenin kimlik bilgilerini içeren imzalı bir dilekçeyle yapılacaktır.

Başvuranlar, 6384 sayılı Yasanın 5'inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten (21 Şubat 2013) itibaren altı ay içinde Komisyonca müracaat edebileceklerdir. . Bu süre içinde müracaatta bulunmayanlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin münhasıran iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması gerekçesine dayanan kabul edilemezlik kararının kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde de Komisyonca müracaat edebilirler.

Komisyon, müracaat hakkında dokuz ay içinde karar vermek zorundadır.

Komisyon kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde Komisyon aracılığıyla Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebilir.

Ödenmesine karar verilen tazminat, kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde Bakanlık tarafından ödenir. Ödemeye ilişkin düzenlenecek **kâğıtlar damga vergisinden, yapılacak işlemler harçlardan** müstesnadır.

Vergi konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine 23/9/2012 tarihi itibarıyla kaydedilmiş başvurular da, bu Yasa kapsamında değerlendirilmelidir. Bu konudaki başvuruların, 6384 sayılı Yasanın 5'inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten (21 Şubat 2013) itibaren altı ay içinde Komisyona yapılması gerekmektedir.

6384 sayılı Yasa, bu Sirkülerimize ek olarak verilmiştir.

Saygılarımızla...

19 Ocak 2013, Cumartesi

Sayı : 28533

KANUN

**AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİNE YAPILMIŞ
BAZI BAŞVURULARIN TAZMİNAT ÖDENMEK
SURETİYLE ÇÖZÜMÜNE DAİR KANUN**

Kanun No. 6384

Kabul Tarihi: 9/1/2013

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış bazı başvuruların tazminat ödenmek suretiyle çözümüne dair esas ve usullerin belirlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Kanun;

a) Ceza hukuku kapsamındaki soruşturma ve kovuşturmalar ile özel hukuk ve idare hukuku kapsamındaki yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı,

b) Mahkeme kararlarının geç veya eksik icra edildiği ya da hiç icra edilmediği, iddiasıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış başvuruları kapsar.

(2) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Türkiye'nin taraf olduğu ek protokoller kapsamında korunan haklara ilişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yerleşik içtihatları doğrultusunda Ülkemiz aleyhine verilen ihlal kararlarının yoğunluğu dikkate alınmak suretiyle, Adalet Bakanlığınca teklif edilecek diğer ihlal alanları bakımından da Bakanlar Kurulu kararıyla bu Kanun hükümleri uygulanabilir.

(3) İdari nitelikteki soruşturmalardan kaynaklanan başvurular hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Bakanlık: Adalet Bakanlığını,

b) Başvuran: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvurmuş olanları,

c) Başvuru: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine yapılmış olan başvuruyu,

ç) Komisyon: Tazminat talebi hakkında karar vermek amacıyla kurulan Komisyonu,

d) Müracaat: Komisyona iletilen talebi,

e) Müracaat eden: Komisyondan tazminat talebinde bulunanları, ifade eder.

Komisyon ve çalışma esasları

MADDE 4 – (1) Bu Kanun kapsamında yapılacak müracaatlar hakkında karar vermek üzere Bakanlığın merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında çalışan hâkim ve savcılar arasından Adalet Bakanı tarafından atanacak dört kişi ile Maliye Bakanı tarafından Maliye Bakanlığı personeli arasından

atanacak bir kişiden oluşan toplam beş kişilik bir Komisyon kurulur. Komisyon Başkanı bu üyeler arasından Adalet Bakanı tarafından seçilir.

(2) 9 uncu madde hükmü saklı kalmak üzere Komisyon üyelerine, müracaatlar sonuçlandırılıncaya kadar başka bir görev verilmez.

(3) Komisyon, üye sayısının salt çoğunluğuyla toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğuyla karar verir.

(4) Komisyonun sekretarya hizmetleri Bakanlık tarafından yürütülür.

(5) Kamu kurum ve kuruluşları ile yargı mercileri, Komisyonun görevi kapsamında ihtiyaç duyduğu her türlü bilgi ve belgeyi gecikmeksizin Komisyona göndermek zorundadır.

Müracaatın şekli ve süresi

MADDE 5 – (1) Komisyona müracaat, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru tarihini ve numarasını gösteren resmi kayıt kabul mektubu, başvuru formu ve diğer ilgili bilgi ve belgelerle birlikte, müracaat edenin kimlik bilgilerini içeren imzalı bir dilekçeyle yapılır.

(2) Başvuran, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde Komisyona müracaat edebilir. Bu süre içinde müracaatta bulunmayanlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin münhasıran iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması gerekçesine dayanan kabul edilemezlik kararının kendilerine tebliğinden itibaren bir ay içinde de Komisyona müracaat edebilirler.

(3) Bakanlar Kurulu kararıyla;

a) 2 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca Kanunun kapsamının genişletilmesi,

b) 9 uncu maddenin ikinci fıkrası uyarınca sürenin uzatılması,

durumunda müracaat hakkı kazananlar, bu haklarını Bakanlar Kurulu kararının Resmî Gazete’de yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde kullanabilirler.

(4) Müracaatın Cumhuriyet başsavcılıkları aracılığıyla da yapılması mümkündür. Cumhuriyet başsavcılığı, müracaat evrakını derhal Komisyona gönderir. Bu durumda Cumhuriyet başsavcılığına yapılan müracaat tarihi esas alınır.

(5) Müracaatlara ilişkin düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden, yapılacak işlemler harçlardan müstesnadır.

Müracaatın reddi

MADDE 6 – (1) Komisyon;

a) Müracaat konusu başvurunun, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince öngörülen iç hukuk yollarının tüketilmesi koşulu dışındaki diğer kabul edilebilirlik şartlarını taşımadığını,

b) Komisyona süresinde müracaat edilmediğini,

c) Müracaat edenin hukuki menfaati olmadığını,

ç) Müracaatın 2 nci madde kapsamına girmediğini,

tespit ederse müracaatı reddeder.

Müracaat hakkında karar ve karara itiraz

MADDE 7 – (1) Komisyon, müracaat hakkında dokuz ay içinde karar vermek zorundadır.

(2) Komisyon, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin emsal kararlarını da gözetmek suretiyle müracaat konusunda gerekçeli olarak karar verir.

(3) Komisyon kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde Komisyon aracılığıyla Ankara Bölge İdare Mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz dilekçesi müracaata ilişkin diğer tüm belgelerle birlikte derhal itiraz mercine gönderilir. Bu itiraz öncelikli işlerden sayılarak üç ay

içinde karara bağlanır. Mahkeme tarafından Komisyon kararı yerinde görülmezse işin esası hakkında karar verilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir.

(4) Ödenmesine karar verilen tazminat, kararın kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde Bakanlık tarafından ödenir. Ödemeye ilişkin düzenlenecek kâğıtlar damga vergisinden, yapılacak işlemler harçlardan müstesnadır.

Kararın ilgili adli veya idari mercie bildirimi

MADDE 8 – (1) Komisyona yapılan müracaat sonucunda Komisyonun kesinleşen kararlarının bir örneği müracaata konu işlemin yapıldığı adli veya idari mercie gönderilir.

(2) Müracaata konu işlem henüz sonuçlandırılmamışsa ilgili adli veya idari merci tarafından bu işlem ivedilikle sonuçlandırılır.

Süre

MADDE 9 – (1) Bu Kanun, 23/9/2012 tarihi itibarıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde kaydedilmiş başvurular hakkında uygulanır.

(2) Birinci fıkradaki süre Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca uzatılabilir.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Komisyon üyeleri, bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren en geç bir ay içinde atanır.

Yürürlük

MADDE 10 – (1) Bu Kanunun;

- 5 inci maddesi yayımı tarihinden itibaren bir ay sonra,
  - Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
- yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 11 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

